

ВЫХОЎВАЦЬ СВАЙГО ЧЫТАЧА

Беларускія кнігі сталі запатрабаванымі

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбылася прэзентацыя «Гуманістычны і стваральны патэнцыял беларускай літаратуры», падчас якой ішла гаворка пра самыя значныя кніжныя праекты года. Выданы, якія згадваліся падчас прэс-прэзентацыі, можна было ўбачыць тут жа, на стэндах адмысловай выстаўкі, многія з тых кніг пабачылі свет у Выдавецкім доме «Звязда».

— У Год міру і стваральнай працы мы вырашылі зрабіць свята творчага ўраджая, — гэтымі словамі распачаў імпрэзу дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар Іван Саверчанка, які заўважыў, што літаратура і літаратуразнаўства — два крылы агульнай ідэалагічнай справы.

— Адзін з найбуйнейшых праектаў, пра які мы яшчэ публічна шырока не гаварылі — «Залатая калекцыя беларускай літаратуры ў 50 тт.», серыя, якую мы робім сумесна з выдавецтвам «Мастацкая літаратура». Выдалі ўжо дваццаць пяць тамоў, дваццаць шосты, які прадставіць творчасць Васіля Быкава, знаходзіцца ў друкарні. У гэтай серыі — шэдэўры нацыянальнай літаратуры, ад старажытнасці да сучасных аўтараў. Геніяльныя класічныя творы не менш, а часам і больш актуальныя, чым некаторыя, напісаныя сёння. Класіка застаецца тым фундаментам, на якім вырастае сучасная літаратура. І калі літаратар-экспериментатар адыходзіць ад класічных традыцый, не маючы ўласнага ўнутранага стрыжня, верагоднасць таго, што яго чакае адмоўны вынік, надзвычай высокая. Таму неабходныя такія буйныя праекты, як «Залатая калекцыя» — яна прадстаўляе нашу дзяржаву, паказвае, што ў нас ёсць вялікая плынь нацыянальнай літаратуры, ёсць сувязь пакаленняў.

Найлепшы помнік для пісьменніка, ушанаванне яго памяці — гэта выданне яго збору твораў. Дасягненнем акадэмічнага літаратуразнаўства можна лічыць падрыхтоўку акадэмічных збораў твораў класікаў нацыянальнай літаратуры — Максіма Танка, Янкі Брыля і Кузьмы Чорнага. Ішчэ

Фота Кастуся ДРОБАВА.

адзін кніжны праект, варты ўвагі, — «Сучасная літаратура краін СНД», які ажыццяўляецца міжнародным калектывам навукоўцаў, пісьменнікаў і перакладчыкаў. Таксама Іван Саверчанка згадаў сярод значных кніжных вынікаў года аўтабіяграфічны раман ганаровага старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалая Чаргінца «Цяжкія дарогі жыцця: трыюмфныя дні», які пабачыў свет у Выдавецкім доме «Звязда».

— Яшчэ нядаўна часта можна было пачуць пытанне — «А ці ёсць цікавасць да беларускай літаратуры? Ці ёсць цікавыя беларускія пісьменнікі?» Выдавецтва «Мастацкая літаратура» адказвае на гэта сваімі кніжкамі, — гаворыць дырэктар выдавецтва Аляксей Бадак. — Некалькі гадоў таму мы пачалі праект «Народная бібліятэка». Звярталіся да чытачоў розных узростаў з пытаннем: якія творы класікаў яны лічаць сваімі ўлюбёнымі? І па выніках адказаў складалі кніжкі. Гэта ўнікальны выпадак, калі ў зборніку няма ўкладальніка, бо ўкладальнік — народ. Кнігі гэтага праекта вельмі хутка разыходзяцца, і не толькі тахкі аўтараў як Максім Багдановіч, Янка Купала, Якуб Колас. Сёлетамы выдалі том твораў Вячаслава Адамчыка — і яго ўжо няма ў продажы. Зараз выходзіць том Івана Чыгрынава — мы ўпоўненыя, што і ён доўга не заляжыцца.

Аляксей Бадак адзначаў, што запатрабавана не толькі беларуская проза, але і паэзія. Хутка раскупляецца серыя «Сто вершаў» — сумесны праект выдавецтва і Нацыянальнага мастац-

падборкі, сярод іх вершы лаўрэатаў дзяржаўнай прэміі Міхаса Башлакова і Геннадзя Пашкова. Былі надрукаваныя байкі Георгія Марчука, які не так даўно сышоў з жыцця і незадоўга да смерці паспрабаваў засвоіць складаны жанр байкапісання. Апублікаваныя тры раманы — «Партрэт» Аляся Кажадуба, які ў хуткім часе выйдзе ў «Мастацкай літаратуры» асобнай кніжкай, «Любі бліжняга твайго» Уладзіміра Гаўрыловіча і «Непераможны злом» Віктара Праўдзіна. Дарэчы, раман Уладзіміра Гаўрыловіча «Па веры вашай...», які сёлета атрымаў Нацыянальную літаратурную прэмію, напачатку з'явіўся на старонках «Польмія», а потым

кага музея Рэспублікі Беларусь, у якім найлепшыя вершы беларускіх паэтаў суправаджаюцца рэпрадукцыямі цудоўных карцін беларускіх мастакоў. Летась у выдавецтве абнавілі і аднавілі бібліятэчку беларускай паэзіі. Выйшла ўжо шэсць невялікіх, зручных для чытання брашур: Максім Багдановіч, Максім Танк, Анатоль Грачанікаў, Яўгенія Янішчыц... Усе зборнікі хутка разышліся, у тым ліку зборнік нашага сучасніка Генадзя Пашкова. І на наступныя выпускі серыі ўжо ёсць папярэднія замовы. Напрыклад, зборнік Аркадзя Куляшова, юбілей якога адзначаецца ў наступным годзе, бібліятэкі і кнігарні ўжо замовілі ў колькасці дзевяцісот асобнікаў.

Намеснік дырэктара выдавецтва «Мастацкая літаратура» — галоўны рэдактар часопіса «Польмія» Віктар Шніп — раскажаў пра публікацыі, якія адбыліся за год у «Польміі». Гэта 52 паэтычныя

выдадзены кнігаў у Выдавецкім доме «Звязда». Друкаваліся таксама шматлікія аповесці і апавяданні... Шмат увагі прыцягнула публікацыя дзённіка Вячаслава Адамчыка, прачытаўшы якія, можна ўбачыць, чым жыва літаратарская тусоўка канца 1980-х. Віктар Шніп адзначыў і адметныя навуковыя публікацыі. Цікавымі атрымаліся матэрыялы, прысвечаныя 140-годдзю Янкі Маўра. Да юбілею было апублікавана і не вядомае дагэтуль апавяданне класіка «Першая ластаўка». Адыўся таксама цікавы круглы стол «Ты не глыбінка — глыбіна», прысвечаны дзейнасці абласных аддзяленняў СПБ.

Віктар Шніп расказаў і пра дзейнасць часопісаў «Нёман» і «Маладосці», якія таксама цяпер выходзяць пры выдавецтве «Мастацкая літаратура»:

— Моладзь не баіцца ніякіх жанраў. За час майго рэдактар-

ста ў «Польміі» яшчэ ніхто са стальных аўтараў не прынёс вартых друку паэм, а вось у «Маладосці» паэмы друкуюцца — і эксперыментатарскія, і тыя, што абпіраюцца на класічныя традыцыі. Словам, серыя «Залатая калекцыя беларускай літаратуры», магчыма, дапоўніцца ў будучым тымі творами, якія сёння з'яўляюцца на старонках нашых часопісаў.

Першы намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Алена Стэльмах адзначыла, што адзін з накірункаў СПБ — работа з маладымі.

— Нам вельмі важна расціць чытача. Два гады запар мы ў Саюзе ў снежны праводзім пленум, летась ён быў прысвечаны дзіцячай літаратуры, сёлета меў назву «Літаратура і выхаванне». Вельмі важна, што на пашыранае пленуме мы, пісьменнікі, разам з выдаўцамі, прадстаўнікамі бібліятэк, настаўнікамі гаварылі, які зрабіць, каб нашы юнныя беларусы чыталі.

Алена Стэльмах звярнула ўвагу на міжнародныя праекты, якія ажыццяўляе СПБ, — нядаўна Саюз наведала дэлегацыя Башкартастана, прайшлі Дні башкірскай літаратуры, цяпер рыхтуецца анталогія твораў беларускіх і башкірскіх пісьменнікаў. Ва Узбекістане пабачыў свет часопіс «Звезда Востока» з творами беларускіх пісьменнікаў. Згадала Алена Стэльмах і праект «Сучасная літаратура краін СНД», які неаднойчы прэзентаваўся ў сталіцах краін СНД, а анталогіі гэтай серыі з лепшымі ўзорамі нацыянальных літаратур былі нядаўна ў Бішкеку ўручаныя кожнаму з кіраўнікоў краін СНД.

Прэс-прэзентацыя ў галерэі «Лабірынт» прайшла са святочным настроем, на фоне навагодняй ялічкі, у суправаджэнні чароўнага гуку цымбалаў ансамбля «Вярба» Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка пад кіраўніцтвам Вольгі Андрыенка. Акрамя галоўнай бібліятэкі краіны, арганізатарамі былі Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы, Саюз пісьменнікаў Беларусі, выдавецтва «Мастацкая літаратура» і газета «Літаратура і мастацтва». Застаецца спадзявацца, што выданы, пра якія ішла гаворка, стануць для кагосьці выдатным навагоднім падарункам.

Людміла ІВАНОВА.